

EDUCATION AT A GLANCE 2013

Česká republika

Rostoucí výdaje na vzdělávání i přes některé škrty v rozpočtech

V době před nástupem současné globální ekonomické krize Česká republika, malá otevřená ekonomika, vykazovala průměrný roční růst více než 6 %, tedy více než byl průměr zemí OECD (pod 3 %). Od roku 2008 však stejně jako mnoho dalších zemí OECD prochází náročným obdobím. V důsledku toho v roce 2010 vláda zahájila víceletá konsolidační opatření zaměřená na stabilizaci rozpočtu do roku 2016, a to prostřednictvím zvýšení daně z přidané hodnoty (DPH) a spotřební daně a snižováním provozních výdajů. ¹ Nicméně navzdory potřebě vyvážit celkový objem veřejných financí Česká republika i nadále pokračuje ve zvyšování finančních prostředků na vzdělávání. V období 2005-2010 byla Česká republika mezi osmi zeměmi OECD s nejvyšším nárůstem výdajů na žáka (v primárním, sekundárním a postsekundárním neterciárním vzdělávání), kdy výdaje na žáka vzrostly o 25 % v porovnání s průměrným nárůstem v zemích OECD o 17 %.

Česká republika vykazuje na terciární vzdělávací úrovni druhý nejvyšší nárůst celkových výdajů na vzdělávání, jde o zvýšení výdajů o 40 %, což je dvojnásobek průměru OECD 20 %. Zároveň vzrostl počet studentů v terciárním vzdělávání o 32 %, což je vysoko nad průměrem OECD 13 %, a tato hodnota řadí Českou republiku na čtvrté místo mezi zeměmi OECD. V důsledku toho se v mezi roky 2005 a 2010 zvýšily výdaje na studenta v terciárním vzdělávání o 6 %, co je stále pod průměrem zemí OECD (8 %).

Stárnutí učitelů

Spolu s klesajícím počtem žáků a studentů je malý zájem o přijímání mladých učitelů. Navíc populace učitelů stárne a věk odchodu do důchodu se prodlužuje. Výsledkem je, že Česká republika je jednou z deseti zemí OECD, ve kterých je ve vyšším sekundárním vzdělávání podíl učitelů ve věku nad 50 let vyšší než 40 %.

¹ OECD (2011), "Country Note: Czech Republic", *Government at a Glance 2011*, OECD. Dostupné na www.oecd.org/czech/47876270.pdf

Ačkoli platy učitelů v posledních deseti letech vzrostly na všech vzdělávacích úrovních, a v primárním a nižším sekundárním vzdělávání se dokonce zdvojnásobily², v roce 2011 platy učitelů klesly na všech úrovních vzdělávání pod úroveň roku 2009. V porovnání s mezinárodními standardy jsou platy stále nízké; učitelé v nižším sekundárním vzdělávání mohou očekávat, že vydělají pouze 58 % platu vysokoškolsky vzdělaného zaměstnance (zaměstnaného celý rok na plný úvazek), ve srovnání s průměrem OECD 89 %.

Navíc profese učitele má relativně plochý vývoj platové tabulky; rozdíl mezi minimální a maximální platovým stupněm se pohybuje od 29 % v preprimárním vzdělávání do 40 % ve vyšším sekundárním vzdělávání, zatímco průměr OECD je na všech úrovních kolem 60 %.

Dobré výstupy ze vzdělávání

Česká republika zaujímá první místo v podílu obyvatel (ve věku 25-64 let) s alespoň vyšším sekundárním vzděláním: 92 % oproti průměru zemí OECD 75 %. Má nejnižší podíl obyvatel s pouze základním vzděláním: 8 % oproti průměru zemí OECD 25 %.

Odborné vzdělávání hraje v českém vzdělávacím systému významnou roli. Odborné vyšší sekundární nebo postsekundární neterciární³ vzdělání jako nejvyšší úroveň vzdělání má 70 % dospělých ve věku 25-64 let. Mezi 15-19letými navštěvuje více než 50 % odborné nebo předodborné programy vyššího sekundárního vzdělávání. Zároveň je podíl 15-19letých, kteří ani nestudují, ani nejsou na trhu práce (NEET), méně než 4 %, tedy na poloviční úrovni průměru zemí OECD (8 %).

Velké kroky byly učiněny v oblasti terciárního vzdělávání. Mezi 25-64letou populací má terciární vzdělání 18 % obyvatel, což je 14 procentních bodů pod průměrem zemí OECD. Nicméně zatímco v populaci 55-64letých má terciární vzdělání pouze 12 % obyvatel, ve věkové skupině 25-34letých je tento podíl dvojnásobný, a to 25 %. Terciárně vzdělaní pracovníci vydělávají v průměru o 76 % více, než pracovníci s pouze sekundárním vzděláním. Je to větší benefit než v průměru zemí OECD, kde tento rozdíl činí v průměru pouze 57 %.

Další zjištění:

- Výdaje na žáka/studenta v téměř všech zemích rostou v závislosti na stupni vzdělávání. V průměru zemí OECD jsou výdaje na hlavu v sekundárním vzdělání 1,1 krát vyšší než výdaje v primárním vzdělávání. Podíl těchto výdajů je v České republice 1,7násobek výdajů v primárním vzdělávání, což je nejvíce mezi zeměmi OECD. Do značné míry je to způsobeno vyšším počtem vyučovacích hodin žáků v kombinaci s výrazným poklesem vyučovací povinnosti učitelů mezi primární a sekundární vzdělávací úrovní.

² Poznámka překladatele: Platy jsou uváděny v USD přepočtených na paritu kupní síly, v porovnání platů tedy hraje roli jak aktuální kurs dolaru, tak inflace a koupěschopnost obyvatel (1 USD = objem zboží, který bylo v daném roce možné si koupit za 1 USD v USA)

³ Poznámka překladatele: V ČR se jedná o programy středního vzdělávání, středního vzdělávání s výučním listem, středního vzdělávání s maturitní zkouškou včetně zkráceného studia a programy nástavbového studia.

- Genderové rozdíly v úrovni dosaženého vzdělání na vyšší sekundární úrovni je poměrně malá. Na terciární úrovni rozdíl mezi muži a ženami není žádný. Nicméně pokud jde o výběr oborů studia v případě mladých lidí, jsou genderové rozdíly v zemích OECD jedny z nejvyšších. Například ke studiu strojírenství, zpracovatelského průmyslu a stavebnictví nastupuje sedmkrát více mužů (70 % mladých mužů) než žen (10 % mladých žen).

Dotazy směřujte na: Andreas Schleicher Advisor to the Secretary-General on Education Policy, Deputy Director for Education and Skills Email: Andreas.Schleicher@oecd.org Telephone: +33 6 07 38 54 64	Více informací v <i>Education at a Glance 2013</i>, dostupné na: www.oecd.org/edu/eag.htm Autor Country Note: Karinne Logez (karinne.logez@oecd.org) Podkaldy pro Country Note: Corinne Heckmann (corinne.heckmann@oecd.org)
--	--

Česká verze: RNDr. Michaela Kleňhová
sekce koordinace politik a mezinárodních záležitostí
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Kvalita překladu a jeho soulad s původním jazykem jsou výhradní odpovědností autorů překladu. V případě rozporu mezi původním textem a překladem se preferuje původní text. Původně publikováno OECD v angličtině pod názvem: *Education at a Glance 2013: Indicators OECD. Country Notes: Česká republika*

© 2013 OECD

Všechna práva vyhrazena.

© 2013 Česká republika pro toto české vydání

Key Facts for Czech Republic in Education at a Glance 2013

Table	Indicator	Czech Republic		OECD average		EU21 average		Rank among OECD countries and other G20 countries*
Educational Access and Output								
	Enrolment rates	2011	2005	2011	2005	2011	2005	
C2.1	3-year-olds (in early childhood education)	60%	65%	67%	64%	77%	73%	24 of 36
	4-year-olds (in early childhood and primary education)	85%	91%	84%	79%	90%	84%	23 of 36
C1.1a	5-14 year-olds (all levels)	98%		99%		98%		24 of 38
	Percentage of population that has attained below upper secondary education	2011	2000	2011	2000	2011	2000	
A1.4a	25-64 year-olds	8%	14%	26%	34%	25%	34%	34 of 35
	Percentage of population that has attained upper secondary education	2011	2000	2011	2000	2011	2000	
A1.4a	25-64 year-olds	74%	75%	44%	44%	48%	46%	1 of 36
	Percentage of population that has attained tertiary education	2011	2000	2011	2000	2011	2000	
A1.3a	25-64 year-olds	18%	11%	31%	22%	28%	20%	31 of 36
	30-34 year-olds	24%		39%		37%		29 of 34
A1.4a	25-34 year-olds	25%	11%	39%	26%	36%	24%	31 of 36
	55-64 year-olds	12%	9%	24%	15%	21%	14%	31 of 36
	Entry rates into tertiary education	2011	2000	2011	2000	2011	2000	
C3.1a	Vocational programmes (Tertiary-type B)	9%	9%	19%	16%	15%	11%	23 of 32
	University programmes (Tertiary-type A)	60%	25%	60%	48%	59%	46%	17 of 36
	Graduation rates	2011	2000	2011	2000	2011	2000	
A2.1a	Percentage of today's young people expected to complete upper secondary education in their lifetime	78%	m	83%	76%	83%	77%	19 of 27
A3.1a	Percentage of today's young people expected to complete university education (tertiary-type A) in their lifetime	41%	14%	39%	28%	41%	27%	12 of 26
Economic and Labour Market Outcomes								
	Unemployment rate of 25-64 year-olds - Men and Women	2011	2008	2011	2008	2011	2008	
A5.4b	Below upper secondary	21.6%	17.3%	12.6%	8.8%	15.6%	10.4%	6 of 35
	Upper secondary and post-secondary non-tertiary	5.7%	3.3%	7.3%	4.9%	8.5%	5.2%	22 of 36
	Tertiary	2.6%	1.5%	4.8%	3.3%	5.2%	3.2%	32 of 36
	Unemployment rate of 25-64 year-olds - Women	2011	2008	2011	2008	2011	2008	
A5.4d	Below upper secondary	20.2%	17.3%	12.2%	9.5%	15.1%	11.0%	5 of 35
	Upper secondary and post-secondary non-tertiary	7.2%	4.7%	8.0%	5.7%	9.1%	6.1%	15 of 35
	Tertiary	2.9%	1.6%	5.1%	3.6%	5.5%	3.6%	32 of 36
	Average earnings premium for 25-64 year-olds with tertiary education**	2011 or latest year available		2011		2011		
A6.1	Men and women	176		157		158		6 of 33
	Men	187		162		164		5 of 33
	Women	160		161		161		16 of 33
	Average earnings penalty for 25-64 year-olds who have not attained upper secondary education**	2011 or latest year available		2011		2011		
A6.1	Men and women	73		76		77		20 of 33
	Men	76		77		78		19 of 33
	Women	74		74		75		19 of 33
	Percentage of people not in employment, education or training for 15-29 year-olds, by level of education attained	2011	2008	2011	2008	2011	2008	
C5.4d	Below upper secondary	10.5%	8.9%	15.8%	14.4%	15.3%	13.5%	25 of 34
	Upper secondary	14.2%	12.3%	16.2%	13.6%	15.1%	11.8%	19 of 34
	Tertiary	11.6%	8.5%	13.3%	10.6%	12.3%	9.6%	20 of 34

Key Facts for Czech Republic in Education at a Glance 2013

Table	Indicator	Czech Republic		OECD average		EU21 average		Rank among OECD countries and other G20 countries*
Financial Investment in Education								
	Annual expenditure per student (in equivalent USD, using PPPs)	2010		2010		2010		
B1.1a	Pre-primary education	4247 USD		6762 USD		7085 USD		25 of 32
	Primary education	4120 USD		7974 USD		8277 USD		29 of 34
	Secondary education	6546 USD		9014 USD		9471 USD		23 of 34
	Tertiary education	7635 USD		13528 USD		12856 USD		28 of 33
	Total expenditure on educational institutions as a percentage of GDP	2010	2000	2010	2000	2010	2000	
B2.1	As a percentage of GDP	4.7%	4%	6.3%	5.4%	5.9%	5.2%	30 of 33
	Total public expenditure on education	2010	2000	2010	2000	2010	2000	
B4.1	As a percentage of total public expenditure	9.7%	9.5%	13.0%	12.6%	11.4%	11.4%	30 of 32
	Share of private expenditure on educational institutions	2010	2000	2010	2000	2010	2000	
B3.2a	Pre-primary education	8.0%		17.9%		11.3%		22 of 28
B3.2a	Primary, secondary and post-secondary non-tertiary education	9.2%	8.3%	8.5%	7.1%	6.1%	5.6%	12 of 31
B3.2b	Tertiary education	21.2%	14.6%	31.6%	22.6%	22.7%	14.3%	20 of 30
B3.1	All levels of education	12.3%	10.1%	16.4%	12.1%	10.7%	7.9%	17 of 29
Schools and Teachers								
	Ratio of students to teaching staff	2011		2011		2011		
D2.2	Pre-primary education	14 students per teacher		14 students per teacher		13 students per teacher		17 of 31
	Primary education	19 students per teacher		15 students per teacher		14 students per teacher		9 of 35
	Secondary education	11 students per teacher		14 students per teacher		12 students per teacher		25 of 36
	Total intended instruction time for students (hours)	2011		2011		2011		
D1.1	Primary education	2983 hours		4717 hours		m		27 of 31
	Lower secondary education	3393 hours		3034 hours		m		12 of 31
	Number of hours of teaching time per year (for teachers in public institutions)	2011	2000	2011	2000	2011	2000	
D4.2	Pre-primary education	1184 hours		994 hours		977 hours		6 of 29
	Primary education	840 hours	m	790 hours	780 hours	777 hours	776 hours	12 of 31
	Lower secondary education	630 hours	650 hours	709 hours	697 hours	669 hours	658 hours	18 of 30
	Upper secondary education	602 hours	621 hours	664 hours	628 hours	651 hours	635 hours	19 of 31
	Index of change in statutory teachers' salaries for teachers with 15 years of experience/minimum training (2000 = 100)	2011	2008	2011	2008	2011	2008	
D3.4	Primary school teachers	201	207	120	120	121	122	1 of 23
	Lower secondary school teachers	203	212	116	116	121	121	1 of 22
	Upper secondary school teachers	178	185	117	118	118	119	2 of 22
	Ratio of teachers' salaries to earnings for full-time, full-year adult workers with tertiary education	2011		2011		2011		
D3.2	Pre-primary school teachers	0.42		0.80		0.77		21 of 22
	Primary school teachers	0.54		0.82		0.80		25 of 27
	Lower secondary school teachers	0.54		0.85		0.84		25 of 27
	Upper secondary school teachers	0.58		0.89		0.89		26 of 27

* Countries are ranked in descending order of values.

** Compared to people with upper secondary education; upper secondary = 100.